

УКРАЇНА БЕЗ ПІСНІ - ЯК КРИНИЦЯ БЕЗ ДЖЕРЕЛА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Стаття описує важливість української пісні для життя українського народу.

Ключові слова: українська народна пісня, українська поезія.

Abstract.

The article describes the importance of the Ukrainian song for the life of the Ukrainian people

Keywords: Ukrainian folk song, Ukrainian poetry

Вступ

Українська пісня – це скарбниця духовного життя нашого народу. Вона супроводжує нас від народження і до останніх хвилин нашого життя. Бурштиновими краплями виступає на ньому чарівна живиця поезії. Духовне життя людини знайшло вираження у народних піснях. Про красу і силу народних пісень, про їх святість писало багато українських письменників. Мета дослідження показати, що українська пісня це дорогоцінне надбання нашого народу, нев'януча окраса його духовної культури.

Результат дослідження

Є на світі скарби прадавні, які мертвими лежать у землі, і тільки якийсь випадок інколи повертає їх людству. А є скарби живі, які ідуть поруч з нами все життя, огортаючи душу своїм чаром, дивуючи нас своєю животворною силою. До таких скарбів належать українська народна пісня. Її дивна, чарівна сила, незвичайна природна чистота, суворість і ніжність, своєрідна простота і всесильна краса надихала і живила український народ. Неможливо переоцінити значення народної пісні. Невіддільна від життя, задушевна, розлога, проста, як усе геніальне, українська народна пісня вражає тонким ліризмом, багатством поетичного тексту, хвилюючою розповіддю про минуле і сучасне і неперевершеною мелодійністю. Так саме у народних піснях вилилася вся доля, весь справжній характер України. Ми сприймаємо їх як живих свідків далекого і тривожного, гіркого життя наших предків. Пісня летіла у віки, вбираючи у себе мудрість століть і поверталася до людей, даруючи віру, надію й любов. Мандрувала вона чумацькими шляхами, линула по Україні, з кобзарями, вела у бій, лунала у полі спекотного дня і тихого вечора. У ній, як в українській вишиванці переплітаються смуток і радість, зустрічі й розлуки, історія і мрії нашого народу.

Жодна країна за всю історію не має такої великої кількості пісень, як український народ. Ми навіть приблизно не знаємо, скільки пісень витворив наш народ за всю свою історію. Називаються різні цифри, найменше з них – триста тисяч. На нинішній час вже зібрано близько двадцять тисяч українських пісень з мелодіями, що ж до текстів без мелодій – та їх відомо набагато більше. Народ плекав пісні з великою любов'ю і це має свої результати. Такі великі творчі здобутки народу визнав світ, належно оцінив і засвідчив свою пошану. В ЮНЕСКО зібрана фантастична фонотека народних пісень країн усього світу. У фонді України знаходиться близько 16 тисяч пісень. На другому місці перебуває Італія з кількістю 6 тисяч народних пісень[1].

Достеменно невідомо, коли саме народжувалися наші пісенні перлини, бо їхнє коріння сягає в глибину віків. Початково складені окремими обдарованими людьми, поширюючись, вони доповнювалися, змінювалися, вдосконалювалися численними виконавцями. Ім'я ж першого автора часто забувалося. Передаючись із покоління в покоління, зазнаючи майстерного шліфування протягом віків, більшість з них ставала взірцем художньої довершеності. Лише деякі імена творців пісень зберегла для нас історія. Серед найславніших авторів пісень імена легендарної Марусі Чурай, козака Семена Калиновського, кобзаря Остапа Вересая.

За тематикою українські народні пісні можна поділити на такі жанри: родинно-побутові, соціально-побутові, календарно-обрядові, дитячі. Музика супроводжувала все трудове і сімейне життя селянина: календарні свята річного хліборобського кола (колядки, веснянки, щедрівки, купальські,

жнивні тощо); народження (колискові), весілля (весільні пісні); голосіння (поховальні), історичні, козацькі, солдатські, заробітчанські, чумацькі, стрілецькі, побутові[2].

Провідною рисою родинно-побутових пісень є правдиве відображення в чудовій поетично-музичній формі пережитого, почутого людьми в їхньому буденному житті. Особливе місце в побутових піснях займає висвітлення почуття кохання.

Серед української пісенної творчості значне місце посідає жанр, пов'язаний із порами року, тобто із календарем. Виконання пісень цього жанру супроводжується різними звичаями та обрядами у яких також оспівуються народні символи України і використовувались вони в народних піснях досить широко. Наприклад, як Верба і Калина. Та є й інші і вони теж мають власне значення. Наприклад Жито, яке несе у собі великий дух гостинності, Соловейко як прекрасний спів, є ще й Тополя, як журливий символ. Дуб, як вічне дерево, старе, мудре і міцне, теж часто зустрічається в народній пісні.

Особливий фольклорний жанр, позначений високим поетичним світосприйняттям, багатством образів є колискова пісня. Під спів неньчиної пісні виростили поети і композитори, філософи і мудреці. Мелодії цих пісень виховують доброту, чуйність, милосердя. Особливості українських пісень досліджували відомі фольклористи — М. Драгоманов, С. Людкевич, О. Сластіон, П. Куліш, І. Срезневський, Л. Українка, В. Перетц, М. Сумцов.

Про значення і велич української пісні висловлювалися багато видатних людей. Зокрема Іван Франко писав: «Зайва річ говорити про важність і вартість український народних пісень. І серед суспільності, і в науці вони мають вироблену славу. Се одно з найцінніших національних надбань і один з предметів оправданої нашої гордості»[3]. Захоплені відгуки про українські народні пісні висловлювали також й відомі іноземні діячі науки та культури, зокрема, німці Й. Гердер і Ф. Боденштедт, англієць В. Морфіл, француз А. Рамбо, італієць Д. Чамполі. Так, наприклад, у 1845 році німецький поет Фридрих Боденштедт у народознавчій книзі “Поетична Україна” авторитетно заявив:

“У жодній країні дерево народної поезії не зродило таких величавих плодів, ніде дух народу не виявився в піснях так живо і правдиво, як серед українців. який захопливий подих туги, які глибокі, людяні почування в піснях, що їх співає козак на чужині! яка ніжність у парі з мужньою силою пронизує його любовні пісні...Справді, народ, що міг співати такі пісні й любитися ними, не міг стояти на низькому ступені освіти. Цікаво, що українська народна поезія дуже подібна іноді своєю формою до поезії найбільш освічених народів західної Європи...”[4].

Мало хто знає, що перша в світі пісня, яка прозвучала в космосі, була українською. 12 серпня 1962 року перший український космонавт Павло Попович на прохання конструктора Сергія Корольова заспівав українську пісню “Дивлюсь я на небо та й думку гадаю”. Мабуть більш доречної пісні годі було й шукати.

Українська народна пісня є одним із найкращих і найбагатших виявів душі нашого народу і займає між усіма культурними народами світу одне з перших місць. Наш народ піснею виказав всі свої болі і страждання, чого ніякий народ не зробив з такою непереможною силою. З народної пісні відкривається перед нами характер, історія і мрії нашого народу.

Висновки

Таким чином, аналізуючи народну пісню, особливу увагу дослідники звертають на її природність та піднесений характер музики, що дає змогу порівнювати українську пісню з молитвою, витонченою людським духом, історизмом, багатожанровістю, багатством символіки, бо саме вона відображає глибинні знання наших пращурів і є тим кодом, який маємо прочитати, щоб відчути себе спадкоємцями великого і мудрого народу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. У фонді України ЮНЕСКО знаходиться близько 15,5 тисяч пісень [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://amazingukraine.pro/culture/ukrainska-pisnia-dusha-narodu/>
2. Українська народна пісня [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: https://knowledge.allbest.ru/moscow/3c0b65625a2bd78a5d43a88521316c37_0.html#text
3. Думка І. Франка про українську пісню [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://www.secondusa.top/?p=4220>
4. Українська пісня – душа народу [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://zakarpattya.net.ua/Zmi/78991-IAkoiu-movoIU-maiemo-spilkuvatysia-zi-Vsevyshnim>

Лабa Діана Сергіївна – студентка групи ЗПІ-18б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: labadiana@gmail.com.

Laba Diana Sergeevna – student of the ЗPI-18b group, Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: labadiana@gmail.com

Маланчук Анна Василівна – студентка групи ЗПІ-18б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: anna.malanchuk17@gmail.com.

Malanchuk Anna Vassilievna – student of the ЗPI-18b group, Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: anna.malanchuk17@gmail.com.

Науковий керівник: **Зінько Олена Василівна** – кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: zinko-ov@ukr.net

Supervisor: **Zinko Elena** - Ph.D., assistant professor of philosophy and humanities sciences Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: zinko-ov@ukr.net